

SUMINĖS DARBO LAIKO APSKAITOS TAIKYMAS KITOSE ES VALSTYBĖSE

2025.11.18 Trišalės tarybos posėdis

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija

ES valstybėms teikti klausimai – gauti 12 valstybių atsakymai

1. Koks yra įprastas suminės darbo laiko (DL) apskaitos laikotarpis jūsų šalyje (pvz., 3 mėn., 4 mėn., 12 mėn., kt.)?
2. Koks yra maksimalus savaitės darbo laikas taikant suminę DL apskaitą (pvz., 48 val., 52 val. – su ar be viršvalandžių)?
3. Kaip apmokama už darbą taikant suminę DL apskaitą (fiksotas DU, valandinis DU, sumavimas, viršvalandžių apmokėjimas, poilsio dienų kompensavimas, kt.)?
4. Kokios procedūros taikomos siekiant įvesti suminę DL apskaitą (ar reikia darbuotojų sutikimo, profesinės sąjungos pritarimo, įsakymo, kolektyvinės sutarties ir kt.)?
5. Kiek įmonių jūsų šalyje taiko suminę DL apskaitą (pateikite procentą)?
6. Kokiuose sektoriuose/srityse dažniausiai taikoma suminė DL apskaita (pvz., sveikatos apsauga, gamyba, viešasis sektorius, prekyba, kt.)?
7. Ar yra kokių apribojimų taikyti suminę DL apskaitą tam tikruose sektoriuose, įmonėse ar pareigybėse?
8. Ar darbuotojai, kuriems taikoma suminė DL apskaita, gali dirbti savaitgaliais ir švenčių dienomis be papildomo apmokėjimo?
9. Kaip sprendžiama dėl viršvalandžių/apmokama, jei apskaitinio laikotarpio pabaigoje viršijama nustatyta norma?
10. Prašome pateikti nuorodą į teisės aktą arba kolektyvinę sutartį, reglamentuojančią suminės darbo laiko apskaitos taikymą jūsų šalyje.

1. Koks yra įprastas suminės DLA laikotarpis jūsų šalyje? 2. Koks yra maksimalus savaitės darbo laikas taikant suminę DLA?

AT	CY	EE	FR	GR	LV
Maksim. darbo laikas su viršv. iki 60 val. per sav. (vid. 48 val. per sav.), apsk. laikot. 17 savaitių. KS gali pratęsti šį laikotarpį iki 26 sav. arba 52 savaitių dėl techninių ar darbo organizavimo priežasčių.	4 mėn. Vid. 48 val. su viršv. (įprastos valandos tarp 38 -40 val. per sav.) Darbo laikas gali būti nustatytas KS arba susitarimu su darbuotoju, išskyrus šias profesijas: parduotuvių darbuotojai – 38 val. per savaitę (46 su viršvalandžiais), biuro tarnautojai ir kurjeriai – ne daugiau kaip 44 val./savaitę arba 8 val./dieną, kasyklose dirbantys – ne daugiau kaip 40 val./savaitę po žeme ir 44 val./savaitę paviršiuje (įskaitant viršv.).	iki 4 mėn. (sveikatos, socialinės rūpybos, žemės ūkio ir turizmo sektoriuose KS jis gali būti pratęsta iki 12 mėn.). Vid. 48 val. per sav. per apskaitinį laikotarpį. Pagal individualų raštišką susitarimą šis apribojimas gali būti padidintas iki vidutiniškai 52 val. per sav. per 4 mėn. laikotarpį, jei tai nėra žalinga darbuotojui.	Darbo laikas paprastai apskaičiuojamas savaitiniu pagrindu, nebent yra sudarytas darbo laiko organizavimo susitarimas. Pagal lankstaus darbo laiko susitarimą darbo laikas apskaičiuojamas pagal susitarime nustatytą apskaitinį laikotarpį, kuris gali siekti iki 1 m., o šakos susitarimu – iki 3 m. Maksim. sav. darbo laikas – 48 val., (vidutinis – 44 val. per 12 sav. laikotarpį); Išimtiniais atvejais įmonės gali kreiptis į valdžią dėl leidimo dirbti daugiau nei 48 val.. per sav.	iki 12 mėn. 48 val. per sav. su viršv.	Jei KS ar DS nenustatytas ilgesnis laikotarpis, yra taikoma 1 mėn. DS galima susitarti dėl ilgesnio laikotarpio, bet ne ilgesnio kaip 3 mėn., o KS – ne ilgesnio kaip 12 mėn. Max sav. darbo laikas taikant suminę DLA – 56 val.

1. Koks yra įprastas suminės DLA laikotarpis jūsų šalyje? 2. Koks yra maksimalus savaitės darbo laikas taikant suminę DLA?

IE	PT	SK	ES	SE
Bendrai 4 mėn. Kai darbas susijęs su sezoniškumu, numanomu veiklos suintensyvėjimu arba tiesiogiai dalyvaujama užtikrinant nenutrūkstamą paslaugų ar gamybos teikimą – 6 mėn. Ilgesnis – iki 12 mėn. – laikotarpis gali būti nustatytas, jei sudaromas kolektyvinis susitarimas su darbdaviu ir jis vėliau patvirtinamas Darbo teisme. 48 val. maksimalaus savaitės darbo laiko vidurkis per aukščiau nurodytą apskaitinį laikotarpį.	Vid. sav. darbo laiko trukmė, įskaitant viršval., negali viršyti 48 val. per apskaitinį laikotarpį, nustatytą kolektyvinės darbo sutarties dokumente (ne ilgesnį kaip 12 mėnesių apskaitinį laikotarpį, arba, jei tokio nėra, 4 arba 6 mėnesių laikotarpiu). 45 dienos (jei taikomas koncentruotas darbo grafikas – kai įprasta darbo dienos trukmė padidinama 4 val., kad būtų sutrumpintas darbo dienų per sav. skaičius)	Netolygiai paskirstomo darbo laiko apskaitinis laikotarpis yra ne ilgesnis kaip 4 arba 12 mėnesių. Specialios darbo laiko organizavimo tvarkos yra reglamentuojamos kolektyvinėmis sutartimis. Vid. sav. darbo laiko trukmė, įskaitant viršv. negali viršyti 48 valandų. Šis laikas gali būti viršijamas darbuotojui pagal specialų reguliavimą (neviršijant 56 val.), kai darbuotojas su tuo sutinka.	Įprastai 12 mėn. apskaitinis laikotarpis 40 val. per savaitę, skaičiuojant vidutiniškai per metus, t. y. kai kurias savaites darbuotojas gali dirbti daugiau, kitas – mažiau, jei laikomasi metinės vidurkio normos.	Pagal SE darbo laiko įstatymą įprastas darbo laikas negali viršyti 40 val. per savaitę, o esant būtinybei – vidutiniškai 40 val. per savaitę iki 4 savaičių laikotarpio. Bendras darbo laikas (įskaitant viršvalandžius) gali vidutiniškai siekti iki 48 val. per savaitę per 4 mėnesių laikotarpį. Kolektyvinės sutartys gali nustatyti ir dažnai nustato kitokius darbo laiko ribojimus, įskaitant apskaitos laikotarpius.

3. Kaip apmokama už darbą taikant suminę DL apskaitą?

AT	CY	FR	EE	FR	DE	LV	PT	ES	SE
Reguliuoja KS ir skiriasi. Įstatymas nustato tik viršvalandžių apmokėjimą – ne mažiau kaip 50 % nuo pagrindinio atlyginimo.	Viršvalandžiai kompensuojami mažiausiai santykiu 1:1 ir tai turi būti aiškiai nurodyta DS. Jei susitariama kitaip – per kolektyvinę ar asmeninę sutartį – kompensacija taikoma pagal susitarimą. Jeigu viršvalandžiai įtraukti į sutartą darbo užmokestį, turi būti apibrėžtas papildomų valandų skaičius. Prekybos, viešbučių ir maitinimo paslaugų darbuotojams viršvalandžius reglamentuoja specialūs teisės aktai.	DU vienodas kiekvieną mėnesį. Jei apskaitinio laikot. pab. viršijama 35 val. per sav. trukmė, tada laikoma viršv. Už viršvalandžius apmokama pinigais arba kompensuojama papildomu poilsio laiku	Fiksuotas mėnesinis arba valandinis DU užmokestį; viršvalandžiai skaičiuojami apskait. laikotarpio pabaigoje ir kompensuojami apmokamu poilsiu laiku arba pinigais – 1,5 k. įprasto DU	DU vienodas kiekvieną mėnesį. Jei apskaitinio laikot. pab. viršijama 35 val. per sav. trukmė, tada laikoma viršv. Už viršvalandžius apmokama arba kompensuojama papildomu poilsio laiku	Valandos, dirbtos virš sutartinio darbo laiko ir įtrauktos į raštu suderintą darbo laiko apskaitos žiniaraštį, turi būti kompensuotos ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo jų užfiksavimo – suteikiant apmokamą poilsio laiką arba sumokant minimalų darbo užmokestį, nebent teisė į minimalų darbo užmokestį už tas valandas jau buvo įvykdyta išmokant nustatytą DU.	Darbuotojo darbas, atliktas virš nustatyto įprasto darbo laiko per apskaitinį laikotarpį, laikomas viršvalandiniu darbu. Už jį mokama ne mažesnė kaip 100 procentų jo nustatyto atlygio priemoka	Taikomos bendros nuostatos dėl DU tarsi būtų dirbama įprastai, nes valandos išlyginamos per apskaitinį laikotarpį. Dėl papildomai dirbto laiko, kuris numatomas KS, kompensuojama joje nustatyta tvarka (darbo laiko sutrumpinimu, atostogų pailginimu, pinigė išmoka).	Įprastai mokamas fiksuotas DU	Kaip numatyta KS

4. Kokios procedūros taikomos siekiant įvesti suminę DL apskaitą?

Dauguma šalių reguliuoja per kolektyvines sutartis (AT, FR, GR, PT, ES, SE)

CY visiems darbuotojams

EE šalių susitarimu iki 4 mėn., o iki 12 mėn. kolektyvine sutartimi.

LV, SK po konsultacijų su darbuotojų atstovais

IE – ilgesnis – iki 12 mėn. – apsk. laikotarpis gali būti nustatytas, jei sudaromas kolektyvinis susitarimas su darbdaviu ir jis vėliau patvirtinamas Darbo teisme.

Taip pat be kolektyvinės sutarties gali būti įvairūs susitarimai:

GR 1) darbdavio ir įmonės PS susitarimas; darbdavio ir darbo tarybos susitarimas; darbdavio ir asociacijos susitarimas. Jei nėra šių susitarimų, šalių susitarimu (darbuotojas gali nesutikti).

ES 1) darbdavio ir darbuotojų atstovo susitarimas. Jei nėra, 10 proc. darbo laiko per metus gali būti nereguliarus.

PT 1) individualus susitarimas 2) grupės susitarimas

5. Kiek įmonių jūsų šalyje taiko suminę DL apskaitą (pateikite procentą)?

Informacijos VN nepateikė/neturi

6. Kokiuose sektoriuose/srityse dažniausiai taikoma suminė DL apskaita (pvz., sveikatos apsauga, gamyba, viešasis sektorius, prekyba, kt.)?

AT pramonės sektorius

ES transportas ir logistika, statybos, svetingumo paslaugos, kiti sektoriai su sezonine ar pamainine veikla

EE įprasti sektoriai – sveikatos priežiūra, socialinės gerovės paslaugos, žemės ūkis, turizmas ir svetingumo paslaugos, mažmeninė prekyba, saugumo paslaugos, transportas ir logistika, gamyba bei pamainomis grįsta pramonė.

7. Ar yra kokių apribojimų taikyti suminę DL apskaitą tam tikruose sektoriuose, įmonėse ar pareigybėse?

AT/ GR/ LV – apribojimų nėra, nebent kitaip susitarta kolektyvinėje sutartyje;

CY – taikomi ribojimai darbo valandoms per mėnesį. Parduotuvų darbuotojams 38 val., tarnautojams ir pasiuntiniams 44 val., kasyklų ir karjerų darbuotojams 40 val. dirbant po žeme ir 44 val. virš žemės;

EE – apribojimai nepilnamečiams. Privaloma išlaikyti poilsio režimo reikalavimus;

FR – apribojimų nėra, nebent darbuotojams turintiems didelę autonomiją ir dirbantiems pagal fiksuotos dienos įkainio sutartį (pvz., vadovai);

PT / SK / ES - sektoriams ribojimų nėra, tačiau ribojama jautrioms darbuotojų grupėms (nėščiosioms ir žindančioms moterims, nepilnamečiams, asmenims su negalia, asmenims dėl sveikatos priežasčių, studentams ir pan.). ES – papildomai ribojama dirbantiems naktį.

IE – papildomi ribojimai dirbantiems naktį

8. Ar darbuotojai, kuriems taikoma suminė DL apskaita, gali dirbti savaitgaliais ir švenčių dienomis be papildomo apmokėjimo?

AT – papildomai nemokama jeigu darbas pagal grafiką, tačiau priklausomai nuo kolektyvinės sutarties;

CY – pagal susitarimą arba pagal kolektyvinę sutartį;

EE – darbas pagal grafiką savaitgaliais papildomai neapmokamas. Už švenčių dienas apmokama dvigubai;

FR – taikomas standartinis padidintas apmokėjimas už darbą sekmadieniais ir švenčių dienomis. Tam tikriems sektoriams draudžiama dirbti šiomis dienomis;

GR – visais atvejais privalo būti papildomas apmokėjimas;

LV – už viršvalandžius ir darbą šventinę dieną mokama dvigubai;

PT – mokamas standartinis padidintas tarifas;

ES – už viršvalandžius galima nemokėti jeigu susitarta kitokia kompensacija kolektyvinėje sutartyje arba atitinkamai kompensuojama poilsiu. Darbas savaitgaliais ir švenčių dienomis privalo būti kompensuojamas papildomu darbo užmokesčiu arba poilsiu.

9. Kaip sprendžiama dėl viršvalandžių/apmokama, jei apskaitinio laikotarpio pabaigoje viršijama nustatyta norma?

AT – sumokama laikotarpio pabaigoje arba perkeliama į kitą laikotarpį, priklausomai kaip susitarta KS;

CY – privalo susitarti kaip bus mokama. Parduotuvų, viešbučių ir maitinimo sektoriams reglamentuoja specialūs įstatymai;

EE – sumokama laikotarpio pabaigoje 1,5 padidintu tarifu;

FR - už viršvalandžius sumokama laikotarpio pabaigoje arba pakeičiama laisvu laiku pagal susitarimą. Viršvalandžiai skaičiuojami virš 35 valandos per savaitę;

GR – viršijus 48 val. per savaitę laikoma nelegaliu darbu;

SK – mokama už viršvalandžius, tačiau pagal įstatymą negalima viršyti vidutinės savaitės darbo laiko normos;

ES – laikotarpio pabaigoje viršvalandžiai turi būti kompensuojami kaip nurodyta kolektyvinėje sutartyje arba suteikiamas poilsio laikas.

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija

Ačiū!
